

AD 400

HIVERN 2025

**Obert el projecte de
compostatge comunitari - P. 3**

**Gestió forestal per recuperar
zones de pastura - P. 5**

**Un mirador 360° per posar en
valor el nostre paisatge - P. 7**

**Fase final del parc infantil i
pàrquing de Sant Cristòfol - P. 8**

**L'Estelàrium, un espai
d'activitats infantils amb
un concurs popular de
karaoke - P. 12**

BON NADAL!

La Massana

LA FORÇA DEL NOSTRE POBLE

Eva Sansa
Cònsol major de la Massana

Si hagués de destacar alguna cosa d'aquests dos anys de mandat seria, sens dubte, la força del nostre poble. D'una banda, la implicació de la gent, la motivació i les ganes de participar en els actes populars i, d'altra banda, la col·laboració ciutadana, fent-nos arribar incidències perquè la parròquia avanci a bon pas. Els projectes només poden sortir bé si són compartits.

Un dels principals reptes que tenim sobre la taula és la transformació de la xarxa d'aigua perquè sigui eficient i garanteixi el subministrament. Estem destinant prop de dos milions anuals en millores a la xarxa, una xifra que haurem d'augmentar en els pròxims exercicis per garantir unes infraestructures hídriques preparades davant els reptes del canvi climàtic i l'augment poblacional. Paral·lelament, també s'està treballant en un canvi de model de gestió per guanyar en eficiència i garantir un ús responsable d'aquest recurs essencial.

Totes les accions estan encaminades a millorar la qualitat de vida de les persones que vivim a la Massana. Si pensem en nous atractius turístics, com el mirador que tenim en projecte, és per enfortir el nostre teixit econòmic i social. També pensem en el dia a dia de les persones, incrementant zones d'aparcament i parcs infantils, com el de Sant Cristòfol d'Anyós.

Un dels eixos del nostre treball és el reforç de la nostra identitat. Per això, ja tenim planificada la recuperació dels nuclis antics. L'adquisició recent de la Mola de Cal Quico s'inscriu dins un pla global per millorar els cascs antics dels diferents pobles de la parròquia i posar en valor el nostre patrimoni. Justament, la Mola de Cal Quico, que ara és de propietat pública gràcies a l'acord al qual vam arribar amb la família propietària, obrirà les portes el 24 de desembre per rebre el Pare Noel. Penso que és una manera bonica d'encetar aquesta nova etapa de la mola com a patrimoni cultural de la nostra parròquia.

A través d'aquest butlletí us envio el nostre agraïment per la vostra col·laboració, les vostres aportacions i, de vegades, també per la vostra paciència quan s'ha de solucionar alguna incidència.

Espero que gaudiu de l'arribada del Pare Noel i de l'Estelàrium amb la mateixa il·lusió del moment de l'encesa de llums, en què gent de totes les edats vam omplir la plaça per donar el tret de sortida a Nadal. Va ser una festa senzilla, de poble, però que demostra la unió i la força de la nostra parròquia.

Bon Nadal, i que el nou any ens porti salut i molts moments per compartir.

La Massana

Estelàrium

On la màgia de Nadal toca els estels

Vine a brillar amb la teva polsera estel·lar i gaudeix de totes les activitats...

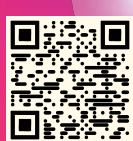
24 de desembre
Visita del Pare Noel
De les 17 a les 19 h. a la Mola de Cal Quico

Parc infantil de Nadal

a la plaça de l'Església
del 26 al 30 de desembre
de 16.30 h a 20.30 h

Descarrega't el programa!

www.visitlamassana.ad

UNEIX-TE AL COMPOSTATGE COMUNITARI!

Separar la matèria orgànica és un gest senzill que té un gran impacte sobre el medi ambient, ja que contribueix a reduir residus i evita emissions, a més de transformar les restes en adob natural per als nostres parcs i jardins.

La Massana compta amb la primera planta de compostatge comunitari del país que pot produir fins a 60 tones de compost l'any, instal·lada a Santa Caterina, que ens permet obtenir adob natural, de qualitat i de kilòmetre zero.

Si voleu formar part d'aquest projecte col·lectiu, us hi podeu inscriure a través de l'app La Massana +.

Durant aquesta prova pilot us lliurarem 10 packs de 20 bosses compostables que podeu recollir al Servei de Tràmits i, a més, podreu obtenir adob natural sense cost.

Un cop separada la matèria orgànica, la bossa s'ha de llençar a un dels contenidors marrons instal·lats a les avingudes Sant Antoni i del Través. De moment és una prova pilot amb vista a la seva implantació a tot el país.

QUÈ HI POTS LLENÇAR?

- Restes de fruita i verdura
- Menjar sense envasos
- Closques d'ou
- Bosses d'infusió i paper de cuina brut

QUÈ NO HI VA?

- Plàstics, metalls, olis o restes de mascotes

Tota la informació sobre el projecte i les instruccions de participació a l'apartat de Medi Ambient-Compostatge comunitari de lamassana.ad.

VOLS FER EL TEU PROPI COMPOST?

Si en lloc de participar al projecte de compostatge comunitari prefereixes fer el teu propi compost, pots adquirir un compostador domèstic a preu subvencionat.

Hi ha dos tipus de compostador: el bokashi, que és un petit dispositiu per tenir a la cuina o a un altre espai interior, d'una capacitat de 15 litres; o el compostador dinàmic, per a qui disposi de terrassa o jardí, d'una capacitat de 100 litres. Els únics requisits per tenir un compostador a preu subvencionat és estar empadronat a la Massana i disposar de l'espai adequat per instal·lar-lo, ja sigui a l'interior o a l'exterior. La sol·licitud per adquirir-lo es pot fer a través de l'app La Massana +.

GESTIÓ DELS RESIDUS: TOTS HI TENIM UN PAPER

La Deixalleria comunal és el punt habilitat per descarregar els trastos domèstics, com ara mobles o electrodomèstics. Ara bé, si no els hi podeu portar, teniu a la vostra disposició un servei de recollida, amb un horari molt concret: els objectes s'han de deixar els diumenges o dimecres, de 19 a 00 h, al costat d'una illa de contenidors. Els operaris de Via Pública els recullen durant la matinada per garantir un servei eficient.

Cal destacar que aquests punts de recollida no accepten restes de poda, runa, bombetes o fluorescents, que s'han de portar obligatòriament a la Deixalleria.

D'altra banda, les empreses han de portar els seus residus a la deixalleria industrial de la Comella. És fonamental que no utilitzin els contenidors destinats a la ciutadania, ja que els residus industrials no es poden barrejar amb els residus urbans, perquè això podria generar problemes de neteja i seguretat.

Des de l'inici del mandat, s'han tramitat diverses sancions per incompliments, que inclouen abocaments de residus industrials o deixar al terra grans volums de cartró. També s'han enviat tres avisos sancionadors per carta a empreses que no respectaven les normes de recollida.

Aquesta vigilància forma part de l'esforç continu del Comú per garantir espais nets i segurs. Entre totes i tots, #cuidemlamassana

LA DADA:

La gestió de residus, que inclou tant la recollida selectiva de residus urbans de paper i cartró, envasos, vidre, resta i matèria orgànica, com la gestió de la Deixalleria comunal, **suposa un cost per al Comú de 900 mil euros.**

Segons la Llei general de residus, els comuns són responsables de la recollida selectiva dels residus urbans, incloent també la instal·lació i el manteniment de contenidors per a les diferents fraccions i la coordinació dels punts de recollida per a la ciutadania i per als productors singulars.

REDUIR RESIDUS ÉS CUIDAR EL MEDI AMBIENT

Com cada any, els set comuns realitzen la campanya de sensibilització ReciclemBé, enguany destinada a la prevenció i reducció dels residus d'aparells electrònics i electrodomèstics. S'han fet tallers de consum responsable al Punt 400 i l'Esplai, per conscienciar de l'elevat volum d'aigua i metalls que cal per fabricar, per exemple, un telèfon mòbil. El missatge és que hem d'intentar reparar o comprar de segona mà abans d'adquirir nou material.

Per a un telèfon de 135 g es necessiten 13.000 litres d'aigua, que equivalen a 163 dutxes (un iPhone 16 pesa 170 g). Aquest és el consum d'aigua dels processos d'extracció de la matèria prima, preparació i fabricació dels components d'un telèfon.

Horari per deixar trastos: diumenges i dimecres de 19 a 00 h. Prohibit residus industrials.

GESTIÓ FORESTAL: RECUPEREM LES PASTURES

Els boscos són una part essencial de la Massana, però cal gestionar-los bé per mantenir l'equilibri. Quan els arbres creixen sense control, desapareixen prats i camps, augmenta el risc d'incendis i es perd biodiversitat.

Per això, aquest any hem intensificat la campanya de gestió forestal amb una actuació pionera: recuperar prats de pastura als Hortons dels Cortals d'Anyós i, més endavant, a Sispony. Aquests espais, que antigament eren zones de dall, tornaran a ser oberts i útils per a la ramaderia, alhora que funcionaran com a tallafocs natural.

Amb aquesta intervenció:

- **Millorem la biodiversitat**, recuperant espècies vegetals i creant hàbitats per a fauna com ocells rapinyaires i passeriformes.
- **Reduïm el risc d'incendis**, gràcies a zones més esponjades i obertes.
- **Donem suport a la ramaderia**, amb nous espais de pastura.

A més, hem instal·lat un panell informatiu a Beixalís per explicar l'evolució del bosc i la importància d'aquests treballs.

EL TRITÓ PIRINENC, A LA RUTA ESCUPTÒRICA DE LA PITAVOLA

El mes d'octubre, vam celebrar la cinquena edició de la Pitavola del Comapedrosa, un esdeveniment per commemorar l'aniversari de la creació del Parc Natural, amb un mercat tradicional, demostracions d'oficis, sortides guiades i una nodrida presència dels nostres ramaders. La Pitavola, i en funció de la temàtica triada, ens deixa cada any un regal en forma d'escultura gràcies al qual s'està creant una ruta escultòrica. Aquest any, a més de l'exposició dels amfibis del Parc, vam inaugurar el tritó pirinenc, instal·lat a la vora del riu, que se suma a la serenalla, l'isard, el trençalòs i la pitavola. T'animes a descobrir-les?

AGENTS DEL MEDI: AL SERVEI DEL NOSTRE ENTORN

Els agents del medi són els professionals que vetllen pel bon estat del nostre entorn natural i urbà. La seva feina és molt variada i inclou des de la supervisió del Parc Natural del Comapedrosa i la sensibilització dels visitants fins al manteniment de camins de muntanya i zones verdes, la gestió d'incidències mediambientals, el control de projectes d'educació ambiental o la participació en projectes d'educació ambiental.

A l'estiu, amb el suport d'estudiants, els agents del medi treballen amb dedicació constant per garantir que la Massana es mantingui com a parròquia verda, segura i compromesa amb el futur.

Destaca, aquesta temporada, la reforma de les escales de les Moles d'Anyós, un punt clau que enllaça amb el Camí Ral i que millora l'accessibilitat i la preservació d'aquest itinerari històric.

MÉS EFICIÈNCIA I SEGURETAT HÍDRICA

El Comú de la Massana treballa en un canvi de model de la gestió de l'aigua, que va acompanyat d'un pla estratègic que combina inversió, tecnologia i sostenibilitat.

L'objectiu és clar: tenir una xarxa més eficient, segura i preparada per als reptes del canvi climàtic.

El projecte del canvi de model està força avançat i, de forma paral·lela, el nostre equip d'aigües continua executant millores a la xarxa.

Què estem fent?

- Renovació de la xarxa d'aigua potable, clauvegueram i pluvial als Plans.
- Connexió de la captació dels Amorriadors amb el dipòsit de Prat de la Coma per reforçar l'abastiment al poble de Pal.
- Millora del conjunt de vàlvules al dipòsit d'Anyós, per guanyar en eficiència.
- Nous dipòsits a Anyós (falta la connexió amb el que ja existeix) i a la Gonarda, per augmentar la capacitat d'emmagatzematge.
- Instal·lació d'un sistema de filtratge al dipòsit de Grau Roig per millorar la qualitat de l'aigua.
- Millores constants a la xarxa, reparant fuites i instal·lant noves canonades.

GARANTIR L'AIGUA ÉS GARANTIR EL FUTUR

A banda del treball de l'administració comunal, tothom té un paper clau en la gestió de l'aigua, el recurs més preuat. Per això us demanem que en feu un ús responsable, en reduïu al màxim el consum i repareu les possibles fuites.

VORERES MÉS SEGURES

Cada any, el Departament d'Obres tira endavant una campanya de renovació de voreres perquè sigui més segur caminar pels nostres carrers. Aquest any hem renovat un tram del carrer del Través i ara treballem a la zona dels Oriosos.

UN MIRADOR 360°, GUANYADOR DEL CONCURS D'IDEEES

El Comú de la Massana va llançar un concurs d'idees per fer un projecte de mirador astronòmic i turístic. El guanyador va ser aquest projecte 360° de l'arquitecte Antoni Riberaygua, que proposa diverses funcionalitats: un mirador panoràmic de dia i astronòmic de nit. A més, el seu interior està compost per diferents grades, amb un espai central on s'hi podran fer espectacles o diferents tipus d'esdeveniments.

Com veieu, el disseny és molt original i pensat perquè esdevingui un edifici singular i icònic. Està dissenyat amb una estructura metàl·lica còncava, amb un únic punt de suport que connecta l'estructura amb el sòl.

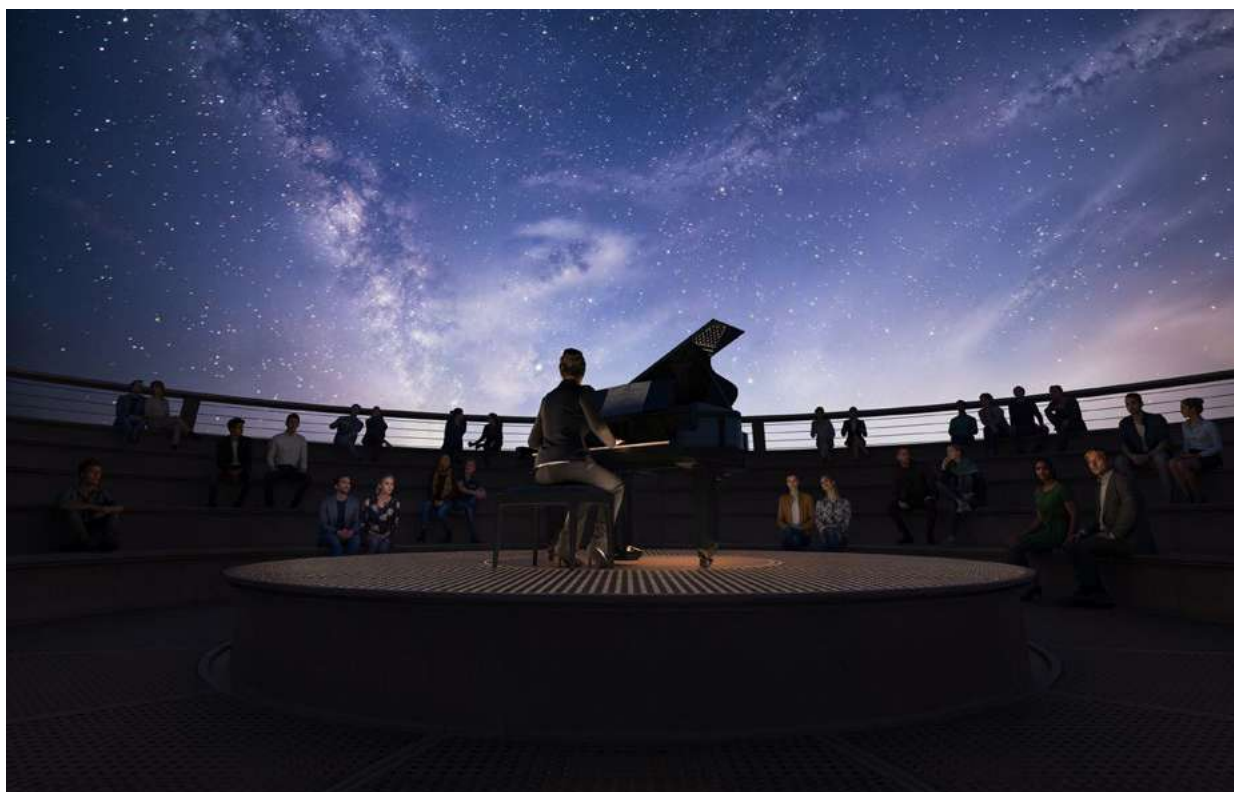
Aquesta forma permetrà tenir una bona acústica i, a més, també protegirà del vent.

Pel que fa a l'emplaçament, s'estan acabant d'avaluar criteris de sostenibilitat i d'idoneïtat paisatgística.

DESVIACIÓ DE LA MASSANA

Les obres del nou vial avancen segons el calendari previst. De moment, des de fa uns dies, ja s'ha acabat la rotonda de la Serra de l'Honor, des de la qual s'accedeix al primer tram del vial, que va fins l'edifici de la Cabanota i que estarà llest el primer trimestre del 2026, tot i que no s'obrirà al trànsit fins que s'acabi el tram que connectarà amb la carretera general, al pont de davant dels Bombers. El Govern té previst que aquest brançal sigui operatiu cap a finals del 2026.

A hores d'ara tots els trams ja estan licitats i l'obra s'està executant segons el calendari previst, per tant, al 2027 el nou vial ja serà operatiu. L'objectiu d'aquest vial és descongestionar el centre de la Massana i agilitzar la mobilitat però també guanyar en seguretat i qualitat de vida, tant en l'àmbit de contaminació ambiental com d'amabilització i embelliment de tota l'Avinguda Sant Antoni.

Render de l'interior del mirador

Render del projecte del mirador

NOU PARC DE SANT CRISTÒFOL

Ja esta gairebé enllestit el nou parce de Sant Cristòfol, un gran espai de 1.200 m2 que inclou una pista esportiva i un aparcament. Aquest equipament donarà servei tant als veïns i les veïnes de la Massana com als visitants de l'església de Sant Cristòfol, una de les més emblemàtiques de la parròquia, tant per la seva arquitectura romànica com per la seva ubicació privilegiada.

L'aparcament funcionarà amb barrera i disposarà de vint-i-quatre places.

Pel que fa a la pista, s'ha concebut perquè s'hi puguin practicar diversos esports: futbol, bàsquet i vòlei. A més, també hi haurà una petita zona enjardinada. Quan les condicions meteorològiques ho permetin es farà l'enquitrانament de l'accés i la zona d'aparcament.

Render del projecte d'embelliment del casc antic d'Erts

RECUPEREM L'ENCANT DELS CASCOS ANTICS

Els cascos antics són la memòria viva de la nostra parròquia. Per això, en breu posarem en marxa un pla de renovació dels nuclis antics dels diferents pobles.

A principis d'any es donarà el tret de sortida amb la renovació d'Erts, que inclourà tant el paviment com la il·luminació i els serveis.

També es donarà una nova imatge a la plaça de les Fontetes, punt neuràlgic de la vida social i cultural de la parròquia. Els treballs consistiran en la renovació de tot el paviment, ja que està molt malmès a causa de l'ús intensiu d'aquest espai.

CARRERS NETS I CIVISME: LA RESPONSABILITAT DELS PROPIETARIS DE GOSSOS

Des del Departament de Via Pública ens expliquen que als carrers més concorreguts han notat una clara disminució d'excrements de gossos, una notícia molt positiva, perquè tothom vol tenir una parròquia neta i agradable. Ara bé, també ens diuen que a les zones més apartades es continuen registrant conductes incíviques, una situació que es vol revertir; per aconseguir-ho, demanem la col·laboració dels propietaris.

Una dada molt positiva és que el percentatge de gossos censats amb la prova d'ADN caní és del 91,4 %, la xifra més alta del país, cosa que demostra el compromís dels propietaris. En total, a la Massana tenim 1.420 gossos registrats.

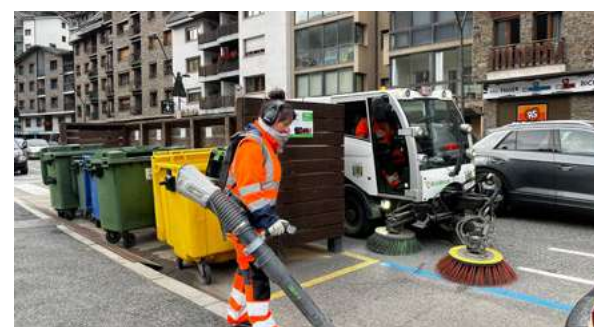
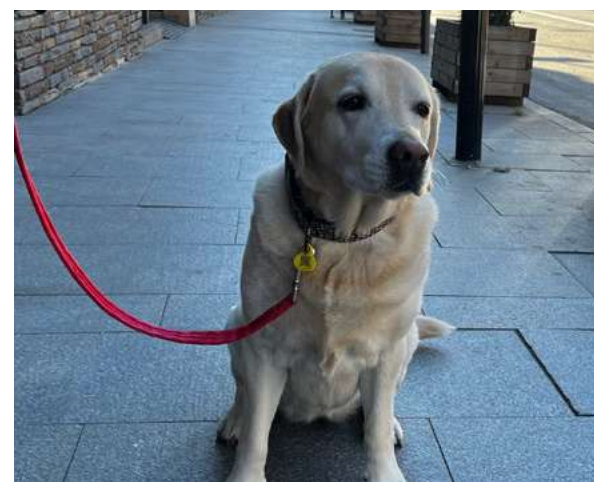
Després d'una llarga campanya de conscienciació, ara ja s'intensifiquen les proves per sancionar les persones que no recullen els excrements dels seus gossos, ja que es dona per fet que tothom coneix aquesta obligació. **De moment s'han posat 28 sancions i s'està a l'espera del resultat d'una cinquantena de proves.**

Des del Comú, recordem que tenir un gos implica també una responsabilitat diària. No només cal recollir els excrements, sinó també evitar que els animals orinin en façanes, portals o mobiliari públic. Per això, és fonamental (i obligatori) portar sempre una ampolla d'aigua i ruixar les miccions amb un bon raig. De moment s'han posat dues sancions per no portar l'ampolla.

D'altra banda, per a una bona convivència, cal respectar els altres i portar els gossos lligats. Durant aquest any s'han interposat una desena de sancions per no complir aquesta norma.

A banda de treure la neu, l'equip de Via Pública porta a terme les tasques de neteja dels carrers i places, a més dels treballs de jardineria, reparació i neteja de mobiliari

urbà, desbrossament, assistència al Departament d'Obres, pintura... Gràcies al seu esforç, tenim una parròquia en condicions. Us demanem la vostra implicació per mantenir la parròquia neta.

TOTHOM PREPARAT PER A LES NEVADES?

Els diferents departaments comunals estan a punt per activar els protocols d'actuació davant qualsevol episodi de nevada, per intentar agilitzar el màxim la circulació i garantir la seguretat. Com sempre, us demanem la col·laboració amb els nostres equips. És molt important:

- Respectar sempre la senyalització i aparcar correctament. Les màquines llivaneus no poden maniobrar ni passar si hi ha vehicles mal estacionats que dificultin la neteja i la seguretat.
- Circular amb precaució i adaptar la velocitat a les condicions de la calçada.
- Mantenir nets els accessos a habitatges i voreres i facilitar un pas segur per a tothom. Recordem l'obligatorietat de netejar el tros corresponent a cada edifici.
- Informar-se de les previsions meteorològiques i l'estat de les carreteres.

Aquest hivern, gaudim de la neu amb seguretat.

JOVES AGENTS DE CIRCULACIÓ

A finals d'estiu es van incorporar a l'equip comunal dos joves agents de circulació en formació, l'Ismael i el Víctor. Amb aquestes incorporacions, el servei suma un total de vint-i-quatre efectius.

Segons ens expliquen, estan molt motivats per aprendre les diferents tècniques d'intervenció i el que més els agrada és poder ajudar la gent. Tots dos destaquen el caliu que es respira a la Massana i el fet de poder tenir un tracte proper amb les persones.

ELS AGENTS, EQUIPATS AMB CÀMERES DE VIDEOVIGILÀNCIA

En les pròximes setmanes, veureu els agents de circulació equipats amb càmeres de pit, un sistema per millorar la qualitat del servei i l'eficiència de les intervencions. Els enregistraments seran molt útils en cas d'accident, infraccions viàries o incidents a la via pública. A més, milloraran la seguretat tant dels membres del cos com de la ciutadania, ja que es garantirà l'avaluació objectiva de les actuacions.

FORMACIÓ EN PRIMERS AUXILIS PER REFORÇAR LA SEGURETAT A LA PARRÒQUIA

Els primers auxilis són essencials perquè representen la primera actuació quan una persona es troba malament o ha patit un accident. Per aquest motiu, el personal del Comú ha realitzat una formació impartida per la Creu Roja Andorrana, amb l'objectiu d'estar preparat davant qualsevol incidència als espais públics. El curs ha permès adquirir coneixements bàsics per actuar amb rapidesa i seguretat, i alhora reforçar la cultura de la prevenció i la cura de les persones.

La formació continuada del personal del Comú és clau per garantir un servei públic de qualitat.

EL CURS DE CAPACITACIÓ DELS AGENTS DE CIRCULACIÓ INCORPORA UN MÒDUL SOBRE IGUALTAT I PREVENCIÓ DE LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

A partir d'aquest curs, la formació dels nous agents de circulació incorpora un mòdul específic sobre la detecció i actuació davant possibles casos. A més, també es farà una formació online per a tots els agents en actiu.

Es tracta d'una col·laboració amb la Secretaria d'Estat d'Igualtat, que té com a objectiu dotar els agents d'eines i coneixements per detectar i actuar davant situacions de desigualtat o violència de gènere, ja que sovint són els primers en intervenir en situacions de conflictes que es produeixen al carrer.

LA MEDIACIÓ, UNA BONA EINA PER RESOLDRE CONFLICTES

A la web del Comú de la Massana trobareu un apartat sobre la mediació, on s'explica en què consisteix aquesta tècnica de resolució de conflictes.

La mediació és una via molt àgil, basada en una comunicació eficient i de qualitat, a través de la qual les mateix persones implicades en el conflicte arriben a una solució, amb l'ajuda d'una persona medidora.

El Comú de la Massana ha signat un acord de col·laboració amb la Cambra de Comerç per fomentar la mediació en l'àmbit empresarial o de les organitzacions.

Pel que fa a altres àmbits —familiar, educatiu, comunitats de veïns—, us oferim un servei d'assessorament per si voleu aprofundir en els avantatges de la mediació. Si ja teniu decidit tirar endavant un procés, podeu consultar la llista de mediadors inscrits al registre del Govern.

LA MASSANA APOSTA PER UNA ADMINISTRACIÓ DIGITAL

El Comú de la Massana continua avançant en la digitalització dels seus serveis per facilitar els tràmits online, de manera còmoda i segura. Actualment, gairebé tots els tràmits es poden fer a través de la Seu electrònica (lamassana.ad), des de sol·licituds fins a inscripcions i llicències.

L'objectiu és incrementar progressivament l'ús dels tràmits digitals, que en aquests moments suposen una quarta part dels tràmits. Els avantatges són clars: evitem desplaçaments, estalviem temps i guanyem en rapidesa.

Properament, s'incorporarà intel·ligència artificial a la centraleta telefònica per oferir atenció 24 h, tots els dies de l'any. Amb aquests avenços, la Massana aposta per una administració més àgil, sostenible i adaptada al context actual.

ENCARA NO TENS L'APP LA MASSANA +?

La nova app La Massana + et dona accés directe per fer qualsevol tràmit, comunicar incidències, rebre avisos i estar al dia de la informació comunal. Però cada cop s'hi incorporen més prestacions com, per exemple, la compra de tiquets per a activitats o poder gaudir de promocions. Si encara no la teniu, escanegeu aquí:

Apple

Android

UN NADAL PER COMPARTIR

L'esperit del Nadal ja ha arribat a la Massana. El passat 5 de desembre vam fer l'encesa de llums a la plaça de l'Església, en un acte que va tornar a reunir infants, joves, padrins i famílies en una celebració que reflecteix el nostre esperit de poble. Aquest inici festiu marca l'entrada a unes setmanes plenes d'activitats com l'òpera La Bohème d'Andorra Lírica (19 de desembre) o la cantada de la Coral Sant Antoni (20 de desembre).

ESTELÀRIUM: UN ESCENARI PLE D'ACTIVITATS I AMBIENT NADALENC

La plaça de l'Església es convertirà, del 26 al 30 de desembre, en el cor del Nadal massanenc amb el retorn de l'Estelàrium, que omplirà l'espai d'actuacions, atraccions, màgia, música i tallers creatius per a tots els gustos. S'hi podran fer activitats tan variades com la cal·ligrafia, la decoració nadalenca, el maquillatge creatiu o la creació de postals fetes a mà, en un entorn festiu pensat perquè infants i famílies gaudeixin d'una experiència compartida. Enguany també s'hi incorporarà una petita roda de fira que aportarà un toc especial al parc infantil. L'accés a les atraccions es farà amb la polsera estel·lar, amb un preu de 3 euros per a tots els dies, o bé es podrà obtenir mitjançant una compra als comerços de la Massana.

EL PARE NOEL A LA MOLA DE CAL QUICO

Una de les grans novetats d'aquest Nadal és la visita del Pare Noel a la Mola de Cal Quico, un edifici històric del 1785 que, per primer cop, s'ha convertit en la caseta del personatge més esperat pels infants. El 24 de desembre, de 17 a 19 h, famílies i infants hauran pogut recórrer els carrers del casc antic, engalanats amb llumetes, fins arribar a aquest espai emblemàtic. A més, també hi haurà un contacontes especial de Nadal, que completarà una tarda plena d'activitats familiars.

ATENCIÓ: Canvi d'horari de la Missa del Gall

La tradicional Missa del Gall avançarà el seu horari i se celebrarà a les 23 h, a l'església parroquial de Sant Iscle i Santa Victòria.

“GRAN CONCURS DE KARAOKE DE NADALES” – 29 DE DESEMBRE, 17.45 H

Enguany estrenem el concurs de karaoke de nades, obert a tots els públics. Tothom s'hi pot disfressar o preparar una coreografia, participar-hi sol, amb amics o en família. Hi haurà premis per als tres finalistes, que podran gaudir de vals als establiments i restaurants de la Massana.

Les inscripcions es poden fer a turisme@comumassana.ad, indicant el nom del grup o participant, l'edat dels participants, un telèfon o correu de contacte i la cançó escollida amb l'enllaç de YouTube de la tornada.

EL CAMÍ CAP ALS REIS D'ORIENT

Les festes nadalenques culminen amb l'arribada dels Reis d'Orient. El 30 de desembre ens haurà visitat el Patge Reial, que ha recollit cartes i desitjos de petits i grans. El 4 de gener viurem una de les novetats més especials d'enguany: la baixada de llumetes a l'estació de Pal, una proposta visual i participativa que farà brillar el vespre d'una manera única. Com sempre, el dia 5 de gener, Ses Majestats arribaran a la Massana a cavall per compartir la màgia d'aquesta nit tan esperada.

ELS FOGONS DE LA MASSANA

La Massana es consolida com a parròquia gastronòmica. Després de l'èxit de les Jornades de Cuina de Tardor, ara ja estem preparant les Jornades de Cuina d'Hivern, que es faran durant tot el mes de febrer.

Els restaurants ens mostren en cada edició la seva creativitat, amb uns menús que ens conviden a assaborir plats elaborats amb productes de temporada i de proximitat, dos dels criteris de l'estratègia “La Massana, Epicentre de la Gastronomia Sostenible”.

Una de les novetats d'enguany ha estat el passaport gastronòmic. Les persones que han obtingut el segell de tres establiments han guanyat una observació astronòmica amb degustació de productes locals. Esperem que ho gaudeixin!

10 ANYS APOSTANT PER L'ECONOMIA CIRCULAR

Fa una dècada, la Massana va apostar per un model de consum més responsable amb la creació del Vide Dressing, un mercat que ha esdevingut referent en la reutilització de roba i complements. Amb vint edicions celebrades entre primavera i tardor, aquest esdeveniment ha donat una segona vida a milers de peces —només en l'última edició, prop de 5.000 articles— i ha creat una autèntica comunitat al voltant de la filosofia de l'economia circular.

Des de fa cinc anys, aquesta aposta s'ha ampliat amb el VideSport, dedicat al material esportiu. En la darrera edició s'han reutilitzat 1.500 peces, amb especial interès pel material d'hivern i ciclisme. A més, el mercat incorpora parades solidàries que destinen els beneficis a projectes benèfics, per reforçar el component social de l'esdeveniment.

Tant el Vide Dressing com el VideSport no només fomenten la reutilització, sinó que també dinamitzen la parròquia i generen activitat comercial i social. La Massana reafirma així el seu compromís amb la sostenibilitat i amb un model de consum que mira cap al futur.

ESDEVENIMENT ASTRONÒMIC:

ECLIPSI SOLAR - 12 D'AGOST DE 2026

El 12 d'agost de 2026, el cel ens regalarà un espectacle natural extraordinari: un eclipsi solar total. Tot i que la franja de totalitat no travessa directament la Massana, el fenomen serà molt rellevant i podrem gaudir del fenomen gairebé en un 99 %.

Com a territori Starlight, a la Massana organitzarem una observació popular. Estem treballant per preparar una vetllada especial per seguir l'eclipsi d'una forma festiva.

SOM MUNTANYA!

Aquest és l'eslògan de Pal Arinsal, que va encetar la nova temporada d'esquí el passat 5 de desembre i que preveu finalitzar-la el 6 d'abril. L'eslògan Som Muntanya es va crear la temporada passada per transmetre els valors de la muntanya durant tot l'any.

Esperem que aquest hivern gaudiu al màxim de la neu!

ESDEVENIMENTS 2026

Us avancem les dates dels esdeveniments previstos per al primer semestre del 2026:

24-25 de gener:

Comapedrosa Andorra Skimo

8-10 de maig:

Vide Dressing Primavera

21-24 de maig:

Andoflora

29-31 de maig:

Pujada de cotxes a Arinsal

12-13 de juny:

Festival d'Astronomia Andorra Comapedrosa

20-21 de juny:

AndBike La Massana - La Clàssica

1-4 de juliol:

Andorra Epic

8-12 juliol:

Copa del Món de BTT

16-19 de juliol:

La Serenalla

25-26 de juliol:

Mountain Festival Comapedrosa

Ja estan obertes les inscripcions per l'Skyrace Comapedrosa 2026

LO MANDONGO FA REVIURE LA FESTA DE LA MATANÇA DEL PORC

La gastronomia popular i la tradició de la matança del porc són la base de la festa de Lo Mandongo i el trinxat, que se celebra el novembre, coincidint amb la celebració dels patrons de la Massana, Sant Iscle i Santa Victòria.

Els assistents van gaudir d'un fantàstic plat de trinxat i de carn de porc, a més d'un ambient immillorable.

El toc d'humor el va posar l'espectacle de l'Esperanceta de Casa Gassia, que ens va acostar a la tradició de la matança del porc d'una forma irreverent i divertida.

Un agraïment a la Confraria de Sant Antoni per estar al capdavant d'aquesta fantàstica festa, que ens permet tornar a connectar amb la nostra identitat.

VOLS FORMAR PART DE L'EQUIP DE VOLUNTARIS DE LA CONFRARIA DE SANT ANTONI?

Apunta't al curs gratuït de manipulació d'aliments!

Com sabeu, els encarregats d'elaborar l'escudella de Sant Antoni són els cuiners i voluntaris de la Confraria, que manté les portes obertes a les persones que s'hi vulguin sumar, ja que es tracta d'una festa tradicional i participativa. Per poder formar part activa de l'equip, cal disposar de la formació de manipulació d'aliments. És per això que el Comú ofereix aquesta formació, impartida per Sergi Vallès, de Nexta, a les persones que hi vulguin participar. Per als infants, serà el 29 de desembre de 12 a 13 h, i per als adults, el 12 de gener a les 18 h.

Podeu apuntar-vos al correu cultura@comumassana.ad

LA MASSANA, LA PARRÒQUIA DEL CÒMIC

Els millors artistes del món de la historieta gràfica i la il·lustració es van donar cita a La Massana Còmic, un espai per gaudir de les exposicions però també dels jocs i tallers. Aquest any va triomfar l'espai de jocs retro, amb màquines arcade i consoles clàssiques com les Super Nintendo, PS1 i moltes altres.

El saló ha tancat les seves portes però encara podeu visitar l'exposició "Solo" d'Oscar Martín, al Museu la Massana Còmic Joan Pieras, i també l'exposició d'olis d'Arnau Sánchez inspirats en el llibre Londres de Virginia Woolf, a la Biblioteca Comunal Antoni Morell.

PARTICIPACIÓ DELS COMERÇOS EN LES FESTES POPULARS

Involucrar el teixit comercial amb les activitats que organitza el Comú i afavorir la presència de persones de totes les edats en les festes populars són dos dels eixos de treball del Comú de la Massana. Una mostra és la Castanyada, una festa popular que va comptar amb una divertida gimcana pels establiments del centre de la Massana.

CONNEXIONS

PER SOFIA MARTINS, DINAMITZADORA DEL PUNT 400

El Punt 400 i l'Esplai són espais de trobada, convivència i creixement a on infants i adolescents fan vida més enllà de l'escola i de casa.

Per mostrar-ho, hem seguit dues mirades: la d'en Kirill, de 13 anys, que hi passa cada dia uns minuts perquè és “el seu espai”, i la de la Nerea, de 21, que va créixer a l'Esplai i al Punt i avui forma part del seu equip de monitors. Les seves històries mostren com aquests espais connecten generacions i acompanyen els joves en diferents etapes de la vida.

ENTREVISTA A KIRILL SHMARAGOVSKII

En Kirill té 13 anys, estudia 2n a l'Escola de Segona Ensenyança d'Ordino i viu a Sispony. Ve cada dia al Punt 400, tot i que només s'hi pot quedar una estoneta.

Com et definiries com a usuari del Punt Jove? Vens amb amics o pel teu compte?

Jo vinc perquè aquí m'hi sento còmode. M'agrada molt venir i m'hi trobo bé. Normalment vinc sol i, si en tinc ganes, jugo amb la gent que està per aquí. Tinc poc temps, però aprofito aquests vint minuts o mitja horeta perquè és un espai que m'agrada.

Com vas conèixer el Punt Jove?

Un amic meu, el Tobías, un dia em va veure avorrit i em va preguntar si volia anar “al Punt”. Jo no sabia ni on era. Em va explicar que s'havia de pujar a la quarta planta de l'edifici al costat del Leclerc. Quan vaig entrar, em van preguntar si ja estava apuntat i vaig dir que era la primera vegada. A partir d'aquell dia, m'hi vaig enganxar: hi havia la Play, ordinadors... de tot. Em va encantar, i per això ara vinc cada dia.

Què és el que més t'agrada quan vens?

Claríssim: jugar al FIFA. Vinc superràpid per ser el primer i poder jugar tranquil. Com que tinc poca estona, vull aprofitar-la bé.

Recordes algun moment divertit al Punt?

Quan jugava a jocs de taula, sempre perdia! I no m'enfadava... o almenys no tant com amb la Play. Als jocs de taula tinc més paciència —encara n'estic aprenent. Però m'agraden molt, sobretot quan jugo amb vosaltres.

Hi ha alguna activitat que t'agradaria que féssim en el futur?

M'agradaria que féssim més sortides, fins i tot a fora d'Andorra, i també més tornejos. Ara ja se'n fan, de videojocs, però estaria bé fer-ne de tot: jocs de taula, altres tipus de jocs... M'encanta competir.

NEIX LA RÀDIO DELS SOMIADORS

L'Esplai de la Massana posa en marxa un projecte de pòdcast sota el nom de la Ràdio dels Somniadors. Després de la bona acollida de la Setmana Temàtica de Comunicació, es va decidir posar en marxa aquest projecte, que implica els infants amb la parròquia, ja que a cada pòdcast es parlarà sobre l'actualitat de la Massana. Per exemple, en els primers la temàtica està centrada en les festes nadalenques. A banda de passar-s'ho bé, amb aquesta activitat els infants adquireixen noves habilitats, ja que aprenen a elaborar el guió d'un programa de ràdio, a buscar informació i a locutar. Escolta el programa a lamassana.ad.

Com et fa sentir tenir un espai només per joves al poble?

Perfecte. Aquí estic tranquil, còmode, ningú em crida ni em molesta. Puc passar una estona agradable abans de tornar a casa.

Els teus amics no venen tan sovint com tu. Això t'importa?

Sincerament, no gaire. Si hi són, millor, però si no hi són tampoc passa res. Aquí sempre trobo coses a fer i algú amb qui jugar.

Què diries a algú que encara no s'ha atrevit a venir mai?

Que vingui i ho provi. Si el primer dia no li agrada, pot tornar més endavant i provar altres jocs o activitats. Hi ha moltes opcions i segur que alguna li agradarà.

Vols afegir alguna cosa més?

Sí: que vingueu al “Boom 400” de la Massana, que és molt guai..

ENTREVISTA A LA NEREA GÓMEZ

La Nerea té 21 anys, bona part dels quals els ha passat com a usuària de l'Esplai i del Punt Jove. Ha estudiat la carrera a França i, en tornar, ha reprès el vincle amb l'Esplai com a monitora. Ens explica com ha viscut totes aquestes etapes i què han significat per a ella.

Com recordes els teus inicis al Punt Jove?

Vaig començar a venir una mica abans de l'edat permesa. Amb una amiga vam demanar permís perquè tots els nostres amics —que eren una mica més grans— ja hi venien. Jo no coneixia gaire el servei; simplement volia estar amb ells, venir a jugar a jocs de taula i passar la tarda aquí en comptes d'estar sola a casa.

Quan anaves a l'Esplai, ja sabies que el Punt existia per quan fossis més gran?

No, la veritat és que no ho recordo. Quan era petita venia a l'Esplai, però no tenia present que més endavant hi hauria el Punt Jove.

Quina importància va tenir per a tu el Punt durant l'adolescència?

Força. Abans de venir al Punt, no tenia cap altre lloc on anar: sortia del col·le i me n'anava a casa, sola i amb el mòbil. Aquí, en canvi, jugava, socialitzava i estava amb gent. Em va ajudar molt en la convivència —hi havia diferents grups d'amics i havies d'aprendre a compartir espai amb persones que no eren del teu cercle.

També m'ha permès conèixer gent d'altres escoles. Si no haguess estat pel Punt, no els hauria conegut mai. Amb jocs i activitats, al final vam formar un grup més gran i barrejat.

Has marxat a estudiar fora. Què és el que més trobaves a faltar del poble i del Punt?

La sensació de poble. França és molt més gran i té un ambient més de ciutat. Aquí, en canvi, saps qui és qui i tens referents. A fora no hi ha aquesta proximitat. No sé ni si hi ha Punts Joves allà; crec que m'hauria anat molt bé, sobretot al principi, perquè adaptar-me va ser difícil: la llengua, fer amics... costava. Tot i així, me'n vaig sortir.

Creus que el que vas aprendre aquí et va ajudar quan vas marxar?

Sí. Sense adonar-me'n, haver crescut en un espai on convius i tractes amb gent diversa em va donar eines per afrontar situacions noves.

Com ha estat tornar, però ara com a monitora de l'Esplai?

És molt divertit. Treballo amb monitors que abans m'havien tingut a mi, i és curiós veure-ho tot des de dins. Quan era petita, jo només venia, em divertia i tornava a casa, però no era

conscient de tota la feina que hi ha darrere de cada activitat. Ara puc veure aquesta altra cara, i m'agrada molt. Estic gaudint molt de l'experiència.

Què creus que aporten espais com el Punt Jove i l'Esplai al creixement dels joves?

Ajuden a fer amics i a socialitzar. Ara que tot gira al voltant del mòbil i les xarxes, és important tenir un espai on parlar, jugar i estar amb gent. També hi ha tallers molt útils —de sexualitat o del món laboral, per exemple— que aporten informació que potser no trobaries només amb el mòbil.

I sobretot: aquí no passes tanta estona amb la pantalla. Hi ha tantes opcions i tanta gent, que acabes connectant amb el que tens davant.

Què diries a una persona de 12 anys que no ha vingut mai al Punt Jove?

Que ho provi. Al principi fa vergonya i una mica de por, sobretot si vens sol, però val la pena. A mi em costava venir si la meva amiga no podia, però amb el temps agafes confiança i es converteix en una segona casa. Encara que el primer dia no parlis amb ningú, si hi tornes, la gent et comença a reconèixer i cada vegada és més fàcil.

Has estudiat Psicologia Infantil i Juvenil. Et veus aportant coses aquí en el futur?

Sí. És una carrera en què sempre has d'aprendre, perquè les generacions canvien. I està molt bé tenir un lloc on seguir en contacte directe amb joves. Segur que podré aportar, i també aprendre.

Les paraules de la Nerea i en Kirill ens mostren dues etapes molt diferents, però un mateix sentiment compartit: el valor de tenir un lloc on ser, créixer i relacionar-se.

En aquesta línia, ens fa especial il·lusió anunciar que el mes de desembre ens visitaran l'Alba i la Duna Vinyals, dues germanes massanenques, esportistes d'alt rendiment i antigues usuàries de l'Esplai i el Punt Jove. Vindran a compartir amb nosaltres com és avui la seva vida, els reptes que afronten i el paper que van tenir els espais educatius i comunitaris en el seu creixement. Una oportunitat única per seguir aprenent a través de les trajectòries dels nostres joves.

ES BUSQUEN VOLUNTARIS PER LA CASA PAIRAL

Esteu jubilats i teniu ganes de compartir els vostres coneixements organitzant tallers per a la Casa Pairal? Estem oberts a totes les possibilitats, mentre puguin ser d'interès per a la gent gran: costura, manualitats, cuina, música, idiomes...

El nostre equip de voluntariat està en constant evolució!

La Maria Rosa fa el taller de paraules antigues, la Filomena imparteix costura i la Fernanda, manualitats. Et sumes a l'equip?

VISITA OFICIAL DEL COPRÍNCIP EPISCOPAL

El copríncep Josep Lluís Serrano va fer, el mes passat, la seva primera visita a la Massana com a cap d'Estat. Els cònsols li van mostrar les dependències comunals i també van recórrer el centre de la Massana, on el copríncep va poder conèixer la història de l'antiga Casa Comuna. Durant la seva estada va poder saludar diversos ciutadans i ciutadanes i, a més, va compartir un berenar amb la gent gran, a la Casa Pairal.

OFERTA RENOVADA

L'oferta de la Casa Pairal és molt àmplia i, a més, està en constant evolució. Aquest any s'han estrenat dos projectes molt especials: Activa't, pensat per a persones que necessiten fer exercici de manera més personalitzada, guiada i adaptada a la baixa mobilitat, i Entrena la ment, una activitat per treballar la memòria en grup, estimular les capacitats cognitives i reforçar els vincles entre participants.

Aquest any han tingut molt èxit les sortides guiades, amb el Gil Riba, una manera de fer exercici i descobrir l'entorn.

Ja s'està preparant una nova proposta de cara al 2026, un taller de tecnologia adaptat a les necessitats de la gent gran.

Sortida intergeneracional dels padrins de la Casa Pairal amb els infants dels centres educatius

LA CASA PAIRAL, SEMPRE DE FESTA

Al llarg de l'any, els padrins i les padrines celebren les diferents festivitats amb berenars, ball i altres activitats.

A més, sovint comparteixen les celebracions amb infants o joves, ja que la relació entre generacions és molt positiva per a les dues parts.

D'altra banda, la nostra gent gran és molt viatgera. Fa poc van anar a Cotlliure, on van poder visitar el Museu de l'Exili d'Argelers i la Casa de la Maternitat d'Elna, un viatge molt enriquidor i emotiu.

RECURSOS ONCOLÒGICS OBERTS A LA GENT DEL PAÍS

Les persones usuàries dels recursos oncològics de la Massana en fan una valoració molt positiva. Per a les persones que viuen o han viscut un procés oncològic, activitats com la dansa, el moviment i la teràpia, el grup d'acompanyament emocional, el reiki i l'aiguagim han ofert benestar, suport i espais de trobada. Alhora, el Projecte Balma ha donat resposta a les necessitats de les famílies i els acompanyants, i els ha ofert moments de respir i cura. Tots aquests serveis consoliden l'aposta del Comú per acompanyar les persones en totes les etapes del procés oncològic.

La Junta de l'Associació de la Gent Gran de la Massana brindant pels 20 anys de l'entitat

PARAULES ANTIGUES

PER MARIA ROSA
GARRALLÀ

Les paraules són una part viva de la nostra història. Formen part de la manera com entenem el món, com ens expliquem i com compartim les petites coses del dia a dia. A través de les paraules es transmeten les tradicions, els costums i la manera de ser d'un poble.

Amb el seu taller de paraules antigues, la Maria Rosa Garrallà ens convida a redescobrir aquells mots d'Andorra de sempre, que encara ressonen a la memòria de molts padrins i padrines.

Coneixeu aquestes dues paraules?

CASCVELLICO: Coneixeu aquesta fruita? El cascavellico és una espècie de pruna una mica allargada i de color granat. Ara no se'n troben gaires perquè aquests arbres fruiters creixien en terres de cultiu que s'han deixat a l'erm. I és una llàstima, perquè el cascavellico té un gust dolç, molt bo.

POSOBRA: Abans se'n deia la posobra al dia abans d'una festa; per exemple, la posobra de Tots Sants, de Nadal, de Sant Joan o de matar porcs. Ara en diem "vigília" i queda molt poca gent que faci servir "posobra". A nivell literari, el nostre escriptor Antoni Morell ens va deixar la posobra de Reis. També el poeta Esteve Albert utilitzava aquesta paraula en els seus poemes. Fins i tot, als anys 70, teníem la revista Posobra.

LA RECEPTE DE LA PADRINA

EL CONILL AMB BOLETS, DE LA ROSITA RIBA

Ingredients per a 6 persones:

- 1 conill sencer tallat
- Bolets (si són secs, caldrà hidratar-los prèviament)
- Sal
- Pebre

Elaboració:

Tallar el conill a trossos, salpebrar-lo i fregir-lo en una paella amb oli ben calent fins que quedi ben daurat. Retirar-lo i passar-lo a una cassola.

Afegir-hi un bon raig de conyac i dues fulles de llorer (o un bouquet garni). Incorporar-hi també un raig d'aigua i coure-ho a foc moderat, vigilant que no es cremi ni es quedi sense líquid.

El conill estarà al punt quan la carn se separi fàcilment de les costelles.

Afegir-hi els bolets en conserva i deixar coure uns minuts perquè tot plegat faci xup-xup.

MAGDALENES CASOLANES, DE LA ROSITA RIBA

Ingredients per a 20 unitats:

- 4 ous
- 175 g de sucre
- 200 ml d'oli de gira-sol
- 100 ml de llet semidesnatada
- 240g de farina amb llevat
- Ratlladura d'una llimona o d'una taronja
- 1 pessic de sa

Elaboració:

Preescalfar el forn a 180 °C. Mentrestant, preparar la massa barrejant tots els ingredients. Repartir-la en motlles de paper i enforar les magdalenes. Just en aquest moment, abaixar la temperatura a 130 °C.

Coure-les durant uns 20 minuts aproximadament, vigilant la cocció, ja que cada forn té el seu misteri.

Un cop fredes, es poden conservar en una caixa hermètica durant dies... si és que hi arriben!

HISTÒRIA DE LA CAPELLA DE SANT ANTONI DE LA GRELLA

PER DAVID MAS

La capella de Sant Antoni, situada arran del camí ral entre el pont de Sant Antoni i el pas estret del Grau de la Grella, va ser construïda l'any 1425 o ben poc abans. Aquell any, el prevere cardenal de Sant Esteve de Celiomonte, Pere de Foix, legat de la Santa Seu a les terres del rei Alfons d'Aragó, en un document signat a Organyà el 3 de juny atorgava indulgència d'un any i quaranta dies per a aquells cristians que visitessin la capella de Sant Antoni i contribuïssin a la seva "sustentació, reparació o augment". En el document es fa referència a la seva recent construcció per part dels veïns de la parròquia de la Massana, portats per la seva devoció.

Segons una tradició oral, es va edificar per poder protegir-se de bandolers que aprofitaven aquest pas del camí ral per robar els viatgers.

No obstant, aquesta versió cal situar-la en l'àmbit llegendari i interpretar-la de forma més genèrica, com un santuari destinat a oferir protecció espiritual i acolliment a les persones i els animals en el moment de transitar pel pas difícil que era el Grau de la Grella, i vincular-la al tràfec de traginers i ramats d'animals, tenint en compte que Sant Antoni n'és el patró.

La construcció va consistir en un edifici amb una nau de planta rectangular, de 6 per 15 metres, i s'ha conservat fins l'actualitat. Està adossada a la penya pel costat de ponent, mentre que per llevant quedava arran del camí ral. Manté la mateixa amplada dels peus a la capçalera, sense que a l'exterior es distingeixi l'absis, la qual cosa és una característica de les capelles andorranes posteriors a l'estil romànic. A l'interior, la nau està coberta per una volta de canó en arc de mig punt. A la capçalera es troba l'absis, més estret que la nau, amb el murs més gruixuts i de planta quadrangular. La coberta era d'un sol vessant i el pendent anava del costat de la roca al de la vall. No tenia campanar, o al menys no hi era a finals segle XIX (l'actual campanar d'espadaña és un afegit del segle XX). La porta s'obre al costat de migdia, és força ampla i està rematada per un arc de mig punt. Els murs, de pedra irregular, estaven arrebossats. Davant la porta tenia afegits dos coberts, el més proper dels quals actuava de porxo (l'actual ha estat refet). L'absis acollia un retaule barroc que no s'ha conservat.

En una visita pastoral feta a mitjan segle XVIII, s'indica que la capella no comptava amb cap confraria, només amb sagristans. De la presència de sagristans n'hi ha constància des de 1526 fins a, com a mínim, mitjan segle XIX, i normalment eren caps de cases benestants de la parròquia que formaven part del Consell de Comú. La funció principal d'aquests sagristans, juntament amb el rector, era l'administració dels fons econòmics amb què comptava la capella, i dintre d'aquesta tasca el més important era atorgar emprèstits en forma de censal, és a dir, que la sagristia actuava d'ens financer.

L'any 1839, la capella va resultar malmesa per la caiguda d'un roc. El rector de la Massana, Mateu Claudisich, va adreçar una súplica al vicari general per informar-lo de la situació i demanar poder emprar fons de l'església parroquial per fer la reparació.

Un segle més tard, la construcció dels túnels de la Massana va provocar una caiguda de pedres que va esfondrar part del sostre de la capella, que va quedar abandonada durant uns anys fins que, el 1957, l'empresa F.H.A.S.A. es va fer càrrec de la rehabilitació (el Comú de la Massana hi va aportar els materials). L'obra va consistir a refer la coberta i reconstruir el porxo de la banda sud. A més, es van modificar

l'aspecte de la façana de migdia, amb un canvi en la coberta, que va passar d'un a dos vessants, i l'afegit d'un campanar d'espadaña. Això va fer que durant molt temps hi hagués la creença, fins i tot per part dels experts, que havia estat totalment feta de nou, quan en realitat l'edifici continua sent el mateix que es va aixecar el segle XV.

Autor Guillem de Plandolit / Data: 1902-1905 / Sant Antoni de la Grella

Sant Antoni de la Grella. Camí ral, riu Valira del Nord, dues dones i un home a l'entrada de la capella, les dones van amb paraigües pel sol, pals de la llum de fusta.

Col·lecció Argra. Data: anys 30

MARCIO DA COSTA

CONSELLER DE VIA PÚBLICA, PARCS I JARDINS

“Els operaris de Via Pública són el motor de la Massana”

A la Massana hi ha un equip que, des de primera hora del matí, treballa perquè els carrers estiguin nets, segurs i en perfecte estat. Al capdavant d'aquest engranatge hi ha en Marcio da Costa, conseller de Via Pública, Parcs i Jardins, i professional de l'enginyeria mecànica, que lidera un equip de vint-i-dues persones dedicades a mantenir la parròquia en les millors condicions.

Amb orgull i un profund respecte per la feina que es fa des del carrer, explica com cada operari forma part d'un mecanisme col·lectiu que només funciona gràcies a la constància i la coordinació.

El vostre departament és un dels més visibles, perquè l'equip sempre està al carrer. Com definiria la feina que fan els operaris?

És una feina essencial per al bon funcionament de la parròquia. El nostre equip s'encarrega que, quan la gent surt de casa, els carrers estiguin nets, segurs i en condicions. Com passa amb qualsevol motor, cada peça és important: des de la neteja viària fins a la recollida d'objectes abandonats, la jardineria, la reparació de mobiliari urbà o el suport al departament d'obres. És una feina molt important però sovint invisible.

L'hivern és una època especialment dura per al vostre equip. Com es viu la treta de neu?

És una feina molt exigent. Quan neva, activem els protocols i treballem moltes hores per garantir la circulació i la seguretat. Els operaris passen hores a les màquines llevaneus, sovint en condicions difícils, amb fred intens i una visibilitat complicada. L'objectiu és que la parròquia estigui operativa el més ràpid possible, però això només és possible si tothom hi col·labora.

Quina col·laboració demaneu als ciutadans en cas de nevada?

És molt important respectar la senyalització i aparcar correctament, perquè les màquines no poden maniobrar si hi ha vehicles mal estacionats. També demanem que es mantinguin nets els accessos a habitatges i voreres, tal com marca la normativa. També és important anticipar els desplaçaments quan les previsions indiquen nevades. Entre tots podem fer que la gestió de la neu sigui més ràpida i segura.

A més de la neu, quins altres reptes té el departament?

La neteja viària és un repte constant. Ens trobem sovint amb bosses o trastos deixats fora d'horari al costat dels contenidors, i això complica la feina. Per això demanem que es respectin els horaris i que no s'embrutin els carrers. També insistim en el civisme: recollir els excrements dels gossos, portar l'ampolla d'aigua per ruixar les miccions i mantenir els animals lligats. La Massana és casa de tots i la seva imatge depèn de la implicació de tothom.

Com definiria el vostre rol dins de la parròquia?

Som un equip que treballa per la qualitat de vida dels ciutadans. En el món de la mecànica sempre dic que un motor funciona bé quan rep el manteniment adequat i quan cada peça fa la seva part. Amb la parròquia passa el mateix: si volem que tot rutlli, cal atendre els detalls, fer revisions constants i tenir protocols per actuar amb rapidesa. La feina de Via Pública és precisament aquesta, assegurar que el dia a dia de la Massana no s'atura gràcies a una cura continuada i a la dedicació del nostre equip.

Quin és el seu lloc preferit de la Massana?

Tinc dos llocs preferits que per a mi simbolitzen l'esperit de poble: les Fontetes, que s'ha convertit en un punt de trobada i de relació entre diferents generacions, i la plaça de l'Església, on passàvem moltes hores, ja que l'escola estava al costat. Per sort, ara puc portar els meus fills al mateix lloc i això em fa reviure records de la meva infantesa. Justament, la foto d'aquesta entrevista me la van fer a les escales que baixàvem per anar a comprar l·laminadures a la Tadora.

La Massana és un bon lloc per viure?

Sens dubte. Aquí encara ens coneixem tots, encara fem poble, amb les festes populars o simplement en el dia a dia quan ens trobem pel carrer. A més, tenim serveis de qualitat i un entorn natural que permet gaudir de l'aire lliure tot l'any. És un lloc on et sents part d'una comunitat i crec que això és important per al benestar.